

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»

Курчатова Анжеліка Віталіївна

УДК: 378.14

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
ДО ВИХОВАННЯ ШАНОБЛИВОГО СТАВЛЕННЯ ДО БАТЬКА
В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

13.00.08 – дошкільна педагогіка

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Одеса – 2015

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Миколаївському національному університеті імені В. О. Сухомлинського, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Степанова Тетяна Михайлівна,
Миколаївський національний
університет імені В. О. Сухомлинського,
декан факультету розвитку дитини.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член НАПН України
Богущ Алла Михайлівна,
Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені
К.Д. Ушинського», завідувач
кафедри теорії і методики дошкільної освіти;

кандидат педагогічних наук, доцент
Карнаух Леся Петрівна,
Уманський державний педагогічний університет імені
Павла Тичини, доцент кафедри дошкільної педагогіки
і психології.

Захист відбудеться 15 квітня 2015 р. о 10.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.053.04 при Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65029 м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65020 м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 36.

Автореферат розіслано «14» березня 2015 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. О. Татарина

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Сучасний стан суспільства, оновлення всіх сфер його соціального життя, модернізація системи вищої освіти України передбачає якісно нову підготовку педагога ХХІ століття в галузі дошкільної освіти, його всебічний розвиток, оскільки професіоналізм вихователя, його фахова компетентність визначають рівень освіченості батьків і сприяють моральному вихованню дошкільників. Виховання моральних якостей дітей, особливо в дошкільному віці, виступає сьогодні на передній план у переліку пріоритетних проблем, що потребують найбільш пильної уваги батьків, педагогів і всього суспільства. Про це йдеться в Законах України «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», в Базовому компоненті дошкільної освіти. Зазначені документи спрямовують педагогічний процес сучасних навчальних закладів на реалізацію ідей морально-етичного виховання в контексті загальнолюдських цінностей і пріоритетів.

Проблемі професійно-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів присвячено низку досліджень вітчизняних і зарубіжних учених. Теоретичні та методологічні проблеми відображено у працях класиків педагогічної науки Я. Коменського, С. Русової, В. Сухомлинського, К. Ушинського. Серед сучасних науковців окреслену проблему розглядають Л. Артемова, Г. Беленька, О. Богиніч, А. Богуш, Н. Гавриш, Л. Загородня, І. Княжева, О. Кононко, К. Крутій, Т. Люрина, М. Машовець, Т. Поніманська, О. Проскура, Т. Степанова, О. Сухомлинська, Г. Сухорукова, Т. Танько та ін.

Різноманітні аспекти проблеми виховання дитини дошкільного віку в сім'ї розглянуто в дослідженнях сучасних учених (А. Богуш, А. Гончаренко, О. Докукіна, Т. Жаровцева, К. Журба, Т. Кочубей, Д. Луцик, М. Машовець, Т. Поніманська, І. Рогальська, О. Хромова та ін.). Доведено, що на ефективність виховання дитини в родині суттєво впливають її взаємини з матір'ю (О. Бутенко, О. Петренко, Л. Повалій, О. Тимофєєва та ін.) та батьком (Д. Борисенко, Ю. Євсєнкова, І. Кон, М. Мацук).

Із-поміж наукових праць можна виокремити ті, що спрямовані на формування в майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів окремих складових професійної компетентності. Такими є дослідження Н. Голоти, О. Гуренко, Л. Загородньої, Г. Закорченної, Т. Книш, О. Кучерявого, Н. Лисенко, Л. Плетеницької, Т. Танько. Окрему групу складають дослідження, присвячені підготовці студентів до роботи з дітьми з певного напрямку: комунікативно-мовленнєвого розвитку дітей (А. Богуш, Н. Гавриш, Н. Ковальова, Т. Котик, І. Луценко, Т. Піроженко, Н. Шиліна); логіко-математичного (Н. Грама, Л. Зайцева, М. Машовець, І. Підлиняк, Т. Степанова); естетичного (Т. Зотєєва, О. Поліщук), мовленнєвого (Н. Ковальова, Т. Котик, І. Луценко), економічного (Н. Грама), природничо-екологічного (Г. Беленька, Н. Лисенко, З. Плохій, І. Трубник); фізичного (Е. Вільчковський, Н. Денисенко, В. Нестеренко), (О. Буракова, Т. Величко, Л. Гладких, Н. Расказова), виховання гуманних почуттів і ставлень

(О. Буракова), ціннісних орієнтацій (Т. Величко), соціалізації дошкільників (Л. Карнаух, Т. Поніманська, І. Рогальська-Яблонська, Н. Сайко), до роботи з сім'ями дітей (Т. Жаровцева), виховання любові до матері (О. Бутенко).

Не зважаючи на різноаспектність тематики дисертацій з означеної проблеми, зауважимо, що всі презентовані дисертаційні праці спрямовані на наукове обґрунтування теоретичних і методичних засад професійної підготовки студентів спеціальності «Дошкільна освіта», пошук шляхів, засобів її вдосконалення. Водночас проблема підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька не була предметом наукового пошуку.

Аналіз психолого-педагогічної і методичної літератури дозволив виявити суперечності в підготовці майбутніх вихователів до виховання у старших дошкільників шанобливого ставлення до батька, зокрема між:

- зростаючими вимогами сьогодення до професійного рівня підготовки майбутнього вихователя і його недостатньою підготовленістю;
- необхідністю виховувати шанобливе ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку та відсутністю відповідного методичного супроводу в підготовці майбутніх вихователів до здійснення такої діяльності;
- наявними проявами неповаги до батька та традиційними недостатньо ефективними формами і методами взаємодії дошкільного навчального закладу з батьками.

Потреба в розв'язанні означених суперечностей зумовила вибір теми дисертаційного дослідження «Підготовка майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку».

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до теми кафедри дошкільної освіти і соціального розвитку особистості «Використання педагогічної спадщини В.О.Сухомлинського в розробці змісту передшкільної освіти» (реєстраційний номер 0113U001041), що входить до тематичного плану науково-дослідних робіт Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Тему дисертації затверджено Вченою радою Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (протокол № 6 від 29 листопада 2011р.), узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук при НАПН України (протокол № 10 від 20 грудня 2011р.).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити модель і педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до виховання в дітей старшого дошкільного віку шанобливого ставлення до батька.

Відповідно до поставленої мети дослідження визначено такі **завдання**:

1. Визначити сутність і структуру феномена «підготовленість майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька»; уточнити поняття «повага до батька», «шанобливе ставлення дітей до батька», «ставлення».

2. Визначити критерії, показники й схарактеризувати рівні підготовленості майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до виховання шанобливого ставлення до батька.

3. Виявити й обґрунтувати педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до виховання в дітей старшого дошкільного віку шанобливого ставлення до батька.

4. Розробити й апробувати модель та експериментальну методику підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку.

Об'єкт дослідження – професійно-педагогічна підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у вищому навчальному закладі.

Предмет дослідження – експериментальна методика підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку.

Гіпотеза дослідження: підготовка майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку у вищих навчальних закладах буде ефективною, якщо реалізувати такі педагогічні умови: інтеграція змісту фахових дисциплін у площині підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками; залучення студентів до науково-дослідницької діяльності з проблеми сімейного виховання дітей; активна практико-орієнтована діяльність майбутніх вихователів із батьками дітей.

Методи дослідження: *теоретичні* – аналіз і узагальнення філософської, психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури з метою з'ясування стану і теоретичного обґрунтування проблеми підготовки майбутніх вихователів до виховання в дітей шанобливого ставлення до батька та визначення педагогічних умов, що сприяють підготовці майбутніх вихователів до виховання в дітей шанобливого ставлення до батька; *емпіричні* – аналіз педагогічних ситуацій, опитування студентів з метою виявлення стану підготовки майбутніх вихователів до виховання в дітей шанобливого ставлення до батька; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний і прикінцевий етапи) з метою перевірки ефективності методики реалізації виокремлених педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до виховання в дітей шанобливого ставлення до батька; методи математичної статистики (статистична обробка результатів експериментальної роботи та їх інтерпретація) з метою перевірки достовірності результатів дослідження та підтвердження гіпотези.

Базою дослідження виступили: факультет розвитку дитини Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, Інститут дошкільної та спеціальної освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Експериментальним дослідженням було охоплено 230 осіб. У формувальному експерименті взяли участь 84 студенти.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше* визначено й обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до

виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку (інтеграція змісту фахових дисциплін у площині підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками; залучення студентів до науково-дослідницької діяльності з проблеми сімейного виховання дітей; активна практико-орієнтована діяльність майбутніх вихователів із батьками дітей); *розкрито* сутність і структуру феномена «підготовленість майбутніх вихователів до виховання в дітей старшого дошкільного віку шанобливого ставлення до батька»; *визначено* чинники шанобливого ставлення до батька, критерії (професійно-мотиваційний, когнітивний, креативно-діяльнісний, оцінно-рефлексивний із відповідними показниками); *схарактеризовано* рівні (високий, достатній, задовільний, низький) підготовленості майбутніх вихователів до виховання в дітей старшого дошкільного віку шанобливого ставлення до батька; *розроблено* модель підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку, яка обіймала три взаємопов'язаних етапи: когнітивний, діяльнісно-творчий, оцінно-результативний; *уточнено* поняття «ставлення», «повага до батька», «шанобливе ставлення дітей до батька»; *набула подальшого розвитку* теорія і методика підготовки майбутніх вихователів до роботи з сім'ями дітей.

Практична значущість дослідження: розроблено діагностувальну та експериментальну методики підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку; спецкурс «Методика виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку»; серію педагогічних задач, вправ і ситуацій, спрямованих на виховання в дітей шанобливого ставлення до батька.

Результати дослідження можуть бути використані в практиці роботи вихователів дошкільних навчальних закладів з дітьми, в організації співпраці вихователів із батьками; у процесі фахової підготовки майбутніх вихователів у вищих педагогічних закладах та в системі підвищення кваліфікації працівників дошкільних навчальних закладів; при складанні програм та навчально-методичних посібників з дошкільної освіти. Висновки дисертації можуть бути рекомендовані для студентів, магістрантів для написання курсових, дипломних та магістерських робіт, аспірантів у ході написання наукових статей, посібників, методичних рекомендацій тощо.

Результати дослідження впроваджено в навчально-виховний процес Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського (акт впровадження № 2 від 16 вересня 2014 р.), Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (акт впровадження № 1 від 28 серпня 2014 р.), Херсонського державного університету (акт впровадження № 2 від 2 вересня 2014 р.), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (акт впровадження № 2 від 2 вересня 2014 р.).

Достовірність результатів дослідження забезпечено методологічним і теоретичним обґрунтуванням його вихідних положень, використанням системи методів дослідження, адекватних об'єкту, предмету, меті та

завданням, підтверджено експериментальною перевіркою розробленої методики, якісним і кількісним аналізом експериментальних даних із застосуванням методів математичної статистики.

Апробація результатів дослідження: основні положення і результати дисертаційного дослідження обговорено на міжнародній науково-практичній конференції: «Проектування і розвиток професійно успішної особистості в освітньо-виховному середовищі університету» (м. Миколаїв, 4 жовтня 2013 р.); IV міжнародному науково-практичному семінарі «Дошкільне образование: опыт, проблемы, перспективы», (м. Барановичі, Республіка Беларусь, 18 квітня 2013 р.); Другому міжнародному конгресі «Теоретико-методичні засади передшкільної освіти в сучасному освітньому просторі», (м. Миколаїв, 30 травня – 2 червня 2012 р.); *всєукраїнських*: «Формування професійно успішної особистості як ключова домінанта розвитку сучасної університетської освіти», (м. Миколаїв, 23-24 листопада 2012 р.); «Гендерна проблематика та антропологічні горизонти: матеріали», (Острог, 16-17 березня 2012 р.); «Молода наука України. Перспективи та пріоритети розвитку», (м. Запоріжжя, 25-26 липня 2014 р.) науково-практичних конференціях.

Публікації: Основні результати дисертаційного дослідження висвітлено в 10 публікаціях автора; з них 5 статей у фахових виданнях України, 2 – у фахових і періодичних виданнях інших країн (Білорусь, Німеччина), 3 – апробаційного характеру. Усі праці одноосібні.

Структура та обсяг дисертації: Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (328 найменувань, з них 6 – іноземною мовою, що обіймають 33 сторінки), 11 додатків. Загальний обсяг роботи – 298 сторінок, основний текст дисертації викладено на 199 сторінках. У тексті вміщено 17 таблиць, 1 схему, що обіймають 7 самостійних сторінок основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи, сформульовано гіпотезу дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; відображено відомості щодо апробації та впровадження результатів дисертації, загальну кількість публікацій, структуру та обсяг дисертації.

У **першому розділі** «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх вихователів до виховання в дітей старшого дошкільного віку шанобливого ставлення до батька» проаналізовано стан дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів; наукові підходи до трактування понять «професійно-педагогічна діяльність майбутніх вихователів», «підготовленість майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька», з'ясовано їх сутність; уточнено зміст понять: «ставлення», «шанобливе ставлення дітей до батька», «повага до батька».

Виявлено, що питання професійно-педагогічної підготовки майбутніх вихователів було предметом дослідження вітчизняних та зарубіжних учених (Л. Артемова, А. Богуш, Н. Гавриш, І. Дичківська, Т. Жаровцева, Е. Карпова, І. Княжева, О. Кононко, К. Крутий, Н. Кузьміна, В. Кузьменко, Г. Лейбіна, А. Маркова, Н. Мікляєва, Ю. Мікляєва, В. Нестеренко, О. Окладнова, Е. Панько, Л. Разборова, Н. Сайко, Л. Семушина, В. Сластьонін, Л. Спирін).

Зауважимо, що науковцями визначено теоретико-методологічні засади підготовки фахівців у сучасних умовах; доведено, що сутністю професійно-педагогічної підготовки є система змістово-педагогічних та організаційно-методичних заходів, спрямованих на забезпечення підготовленості майбутнього педагога до професійно-педагогічної діяльності.

Встановлено віднесення вченими педагогічної діяльності до професійної зі суб'єкт-суб'єктними стосунками між учасниками освітнього процесу, спрямованої на навчання, виховання і розвиток вихованців для підготовки їх до успішної адаптації в соціумі. Структура педагогічної діяльності – це системна єдність складових її компонентів, об'єднаних таким системоутворювальним чинником, як мета спільної освітньої діяльності педагогів та вихованців.

Поняття «професійно-педагогічна діяльність» як сукупна дефініція понять «професійна діяльність» і «педагогічна діяльність» увійшло в науковий обіг у 1970-х роках ХХ ст. (Н. Бордовська, І. Зязюн, Н. Кузьміна, Є. Рогов, І. Раченко, О. Реан, Ю. Сенько, Л. Спирін та ін.). Аналіз наукових досліджень дозволив визначити професійно-педагогічну діяльність як особливий вид професійної діяльності педагога, спрямований на передавання соціокультурного досвіду дітям засобами освіти і створення умов для їхнього розвитку. Становлення професійно-педагогічної діяльності в майбутніх фахівців відбувається у створенні умов для розвитку вмінь саморозвитку і професійного самовдосконалення студентів, оволодіння ними методичним інструментарієм, що забезпечує організацію цього процесу. Професійно-педагогічна діяльність потребує спеціальної освіти і здійснюється у спеціальних навчально-виховних та освітніх закладах. Мета, зміст, засоби, форми професійно-педагогічної діяльності майбутніх вихователів визначаються та задаються розвитком суспільства, яке завжди ставило високі вимоги до рівня професійної діяльності педагога дошкільної освіти, до його наукового світогляду, теоретичної, практичної та методичної підготовки. Це пояснюється тим, що дошкільна освіта визнана сьогодні обов'язковою вихідною ланкою неперервної освіти, першою сходинкою, на якій дитина залучається до організованого виховання і навчання.

Різні аспекти проблеми морального виховання дітей дошкільного віку досліджували українські вчені (Л. Артемова, А. Богуш, О. Кононко, В. Котирло, Л. Князева, Г. Лаврентьєва, Л. Островська, Л. Повалій, Т. Поніманська, Т. Титаренко та ін.). Аналіз наукових доробок педагогів дає змогу стверджувати значущість морального виховання у становленні особистості на всіх етапах розвитку людства. Як свідчать психолого-

педагогічні дослідження, моральне виховання дошкільників полягає у взаємодії вихователя і дитини з метою прилучення її до моральних цінностей суспільства, формування морального досвіду, виховання моральних якостей особистості, позитивних мотивів поведінки. Це процес цілеспрямованого формування особистості дитини дошкільного віку. Знання особливостей морального розвитку дітей старшого дошкільного віку дає можливість організувати процес ефективного виховання шанобливого ставлення в дітей до батька, спрямувати його на досягнення цієї мети.

З'ясовано, що педагогічні традиції, набуті українським народом протягом усього історичного розвитку, є підґрунтям виховної системи народної педагогіки з виховання в дітей шанобливого ставлення до батьків. Зазначимо, що ефективність виховання шанобливого ставлення до батьків значною мірою залежить від освоєння та нового осмислення родинних виховних традицій, духовно-моральних цінностей, ідеалів, засобів і форм виховання, які передавалися в родині від покоління до покоління через працю, усну народну творчість, звичаї та обряди.

На основі з'ясування змісту домінувальних дефініцій «виховання», «моральне виховання», «ставлення», «шанобливе ставлення», «старший дошкільний вік» визначено поняття «шанобливе ставлення до батька» як моральну якість, в основі якої лежить позитивне ставлення, певні моральні знання та гуманні вчинки дітей стосовно батька. Таке ставлення розглядаємо з позицій моральних стосунків, що виявляються в повазі, турботі, гуманності, доброзичливості, милосерді, довірі, допомозі. Виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку визначаємо як цілеспрямовану взаємодію дорослого і дитини з метою формування в дітей потреби у виробленні шанобливого ставлення; включення їх в активну пізнавальну діяльність з оволодіння знаннями щодо сутності шанобливого ставлення до батька, способів його прояву і виховання відповідних почуттів, поглядів і переконань; практичного формування вмінь, навичок і звичок поведінки, пов'язаних з якістю, що виховується; розвитку здатності до прояву вольових зусиль, що дозволяють долати труднощі і перешкоди, пов'язані з дотриманням тих чи тих норм моральної поведінки.

Професійну підготовленість майбутніх вихователів до виховання в дітей шанобливого ставлення до батька розуміємо як інтегральну якість, у якій поєднуються мотиваційний, теоретичний і практичний компоненти; вона ґрунтується передусім на усвідомленні майбутніми вихователями значущості виховання в дітей шанобливого ставлення до батька, системі знань щодо сутності виховання шанобливості і методики здійснення означеного виду діяльності, практичних умінь і навичок, що забезпечують високі результати в розв'язанні професійних завдань з виховання в дітей шанобливого ставлення до батька.

У другому розділі «Методика підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку» прописано організацію

експериментального дослідження; виявлено критерії, показники та схарактеризовано рівні підготовленості майбутніх вихователів до виховання в дітей старшого дошкільного віку шанобливого ставлення до батька; представлено хід та результати констатувального етапу експерименту; розроблено модель і експериментальну методику реалізації педагогічних умов виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку; подано порівняльні результати рівнів вихованості шанобливого ставлення до батька у старших дошкільників на констатувальному і формувальному етапах експерименту. За результатами анкетування студентів випускних курсів, вихователів дошкільних навчальних закладів і батьків було виявлено недостатню обізнаність їх щодо методики роботи з виховання в дітей шанобливого ставлення до батька.

Визначено критерії і показники підготовленості майбутніх вихователів до виховання у дітей старшого дошкільного віку шанобливого ставлення до батька: *професійно-мотиваційний* (показники: усвідомлення майбутніми вихователями необхідності виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку; наявність позитивної мотивації у вихованні шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку); *когнітивний* (показники: обізнаність майбутніх вихователів з формами і методами роботи з батьками в дошкільному навчальному закладі; обізнаність з державними нормативними документами щодо сімейного виховання дітей; обізнаність з народними українськими традиціями у ставленні до батька); *креативно-діяльнісний* (показники: вміння залучати батьків до виховної роботи з дітьми в дошкільному закладі; вміння розробляти виховні заходи в дошкільному навчальному закладі із залученням батьків до спільної роботи); *оцінно-рефлексивний* (показники: наявність адекватної оцінки своєї підготовленості до роботи з батьками дітей; наявність адекватної взаємооцінки підготовленості майбутніх вихователів до роботи з батьками). Відповідно до критеріїв та їх показників схарактеризовано рівні підготовленості майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку: високий, достатній, задовільний, низький.

Для студентів *високого рівня* підготовленості характерне: розуміння ними необхідності виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку; позитивна мотивація щодо виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку; знання державних нормативних документів щодо сімейного виховання дітей та знання форм і методів роботи з батьками в дошкільному навчальному закладі; обізнаність із народними українськими традиціями у ставленні до батька, вміння їх використовувати у вихованні шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку та рекомендувати найефективніші з них батькам; уміння залучати батьків до виховної роботи з дітьми в дошкільному навчальному закладі; уміння складати конспекти виховних заходів із залученням батьків; здійснювати адекватну оцінку своєї підготовленості й відповідно оцінювати підготовленість однокурсників до роботи з батьками у

вихованні в дітей старшого дошкільного віку шанобливого ставлення до батька.

Студенти *достатнього рівня підготовленості* чітко розуміють необхідність виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку, в них сформована позитивна мотивація щодо виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку; вони обізнані з державними нормативними документами щодо сімейного виховання дітей, але не чітко усвідомлюють їх важливість у вихованні дітей та захищеності кожної дитини; знають форми і методи роботи з батьками в дошкільному навчальному закладі, але не завжди їх використовують у практичній роботі; розуміють значення використання народних українських традицій у роботі з батьками, але несистематично їх використовують у вихованні шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку; в них сформовані вміння: розробляти виховні заходи в дошкільному навчальному закладі із залученням батьків до них; складати конспекти заходів із участю батьків; вони об'єктивно оцінюють свою підготовленість до роботи з батьками у вихованні шанобливого ставлення до батька та не завжди адекватно взаємооцінюють підготовленість однокурсників.

Задовільний рівень підготовленості студентів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку характерний студентам із чіткою сформованістю настанов і мотивації до зазначеного напрямку виховання дітей старшого дошкільного віку; натомість у них недостатні знання державних нормативних документів щодо сімейного виховання дітей, вони не чітко розуміють їх роль у захищеності кожної дитини; недостатні знання форм і методів роботи з батьками в дошкільному навчальному закладі; слабо сформовані вміння визначати найефективніші з них і надавати поради батькам; вони не розуміють значення подальшого використання народних українських традицій у роботі з батьками, несистематично їх використовують у вихованні шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку; подекуди наявне необ'єктивне самооцінювання та взаємооцінювання однокурсників до роботи з батьками у вихованні шанобливого ставлення до батька.

У студентів *низького рівня* відсутні настанови і професійно значущі мотиви до здійснення виховання шанобливого ставлення до батька в дітей дошкільного віку; вони не бажають здійснювати цю роботу; не знають державних нормативних документів щодо сімейного виховання дітей і не бажають усвідомлювати їх важливість у вихованні дітей, не розуміють їх роль у захищеності кожної дитини; вони обізнані з окремими формами і методами роботи з батьками в дошкільному навчальному закладі, проте відчують труднощі їх використання у практичній діяльності; в них слабкі знання українських народних традицій, відсутнє прагнення використовувати їх у вихованні в дітей старшого дошкільного віку шанобливого ставлення до батька; вони не вміють самостійно складати конспекти виховних заходів із залученням батьків; для них характерні неадекватні самооцінка і взаємооцінка

щодо їхньої підготовленості до виховання в дітей шанобливого ставлення до батька; студенти цього рівня не бажають продовжувати своє професійне самовдосконалення, що пов'язане з моральним вихованням дітей та роботою з батьками.

До кожного показника за кожним критерієм було розроблено діагностувальні педагогічні ситуації для студентів з метою виявлення наявного рівня сформованості підготовленості до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку. Студенти аналізували педагогічні ситуації, обґрунтовували поведінку дітей, методи роботи вихователя з батьками.

На констатувальному етапі експерименту виявлено, що на високому рівні підготовленості майбутніх вихователів до виховання в дітей шанобливого ставлення до батька перебувало 1,4% студентів експериментальної і 1,6% – контрольної груп. Достатній рівень підготовленості було виявлено у 5,8% студентів експериментальної і 6,7% – контрольної груп. 52,4% студентів експериментальної і 52,8% контрольної груп перебували на задовільному рівні підготовленості. Низький рівень підготовленості спостерігавсь у 40,4% студентів експериментальної і в 38,9% – контрольної груп.

На формуальному етапі експерименту було розроблено модель, яка обіймала три послідовних етапи: когнітивний, діяльнісно-творчий, оцінно-результативний.

Метою першого – *когнітивного етапу* – було усвідомлення студентами мотивів і потреб у набутті знань з формування шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку, оволодіння знаннями, вміннями та навичками з методики виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку. На цьому етапі передбачалася реалізація такої педагогічної умови, як інтеграція змісту фахових дисциплін у площині підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками. Для досягнення мети когнітивного етапу було розроблено й впроваджено інтегровані блоки в навчальні дисципліни: «Дошкільна педагогіка», «Історія дошкільної педагогіки», «Теорія і методика співпраці ДНЗ з родинами», «Методика проведення занять з народознавства в сучасних ДНЗ», «Підготовка молоді до сімейного життя та відповідального батьківства». На першому етапі у процесі вивчення окремих дисциплін акцентувалося на тих чи тих розділах, у яких безпосередньо обговорювались проблеми сім'ї і шанобливого ставлення до батька зокрема, а також питання сімейного виховання в інформаційному полі змісту певного навчального курсу.

Підготовка майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку

Етап	Форми і методи роботи	Педагогічні умови
I-й етап Когнітивний	- лекції з інтерактивними прийомами навчання; - практичні заняття; - індивідуальна робота зі студентами; - самостійна робота студентів; - кейс-стаді; - інтерактивні прийоми навчання	Інтеграція змісту фахових дисциплін у площині підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками
II-й етап Діяльно-творчий	- практичні заняття; - індивідуальна робота зі студентами; - самостійна робота студентів; - педагогічна практика; - студентські наукові конференції	Залучення студентів до науково-дослідницької діяльності з проблеми сімейного виховання дітей
III етап Оцінно-результативний	- підсумкова студентська конференція (після підпрактики); - наукові студентські конференції; - колоквіум; - науково-дослідна робота студентів	Активна практико-орієнтована діяльність майбутніх вихователів із батьками дітей

Рівні підготовленості майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку

Рис. Модель підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку

Ефективними формами і методами реалізації мети когнітивного етапу було визначено: лекції з інтерактивними прийомами навчання; практичні заняття з використанням інтерактивних прийомів навчання; індивідуальна робота зі студентами; самостійна робота студентів; кейс-стаді «Сімейне виховання», під час проведення якого майбутні вихователі вчилися вирішувати професійні педагогічні завдання: проектувати і використовувати різні форми і методи взаємодії з батьками згідно з педагогічною ситуацією; встановлювати взаємодію з батьками як суб'єктами освітнього процесу. Індивідуальні творчі завдання сприяли забезпеченню усвідомлення теоретичного матеріалу, активізації мислення, формуванню творчої позиції у майбутній професійній діяльності. Студенти готували мультимедійні презентації, наприклад, «Проблеми сімейних стосунків у народній педагогіці», анотації статей; складали каталог наукової літератури з проблеми виховання дітей у сім'ї; розробляли рекомендації для матері, яка одна виховує дитину; складали педагогічні задачі про роботу працівників дошкільних навчальних закладів із родиними.

Метою другого – *діяльнісно-творчого* етапу – було озброєння майбутніх вихователів методами і прийомами з виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку. Формами і методами реалізації мети діяльнісно-творчого етапу були: практичні заняття; індивідуальна робота зі студентами; самостійна робота студентів; педагогічна практика; студентські наукові конференції. Було розроблено експериментальний спеціалізований навчальний курс «Методика виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку», що гармонійно поєднував теоретичну і практичну підготовку майбутніх вихователів та набуття, формування й закріплення професійно-педагогічних знань, умінь і навичок. На цьому етапі особлива увага приділялась організації самостійної роботи студентів, що була невід'ємною частиною лекційно-практичних занять та позааудиторної роботи. Студенти виконували завдання пошукового, реконструктивного, творчого характеру, готували повідомлення, реферати, розробляли конспекти інтегрованих занять для дітей старшого дошкільного віку з морального виховання, дидактичні ігри, рольові ігри «Конкурс педагогічних ситуацій», «Взаємовідносини у моїй сім'ї», писали анотації на статті різної проблематики, обігрували й аналізували педагогічні ситуації, створювали кейси, працювали зі схемами. Проводились евристичні бесіди, навчальні діалоги, круглі столи, ділові ігри, навчальні дискусії. Студенти виконували індивідуальні навчально-дослідні завдання: розробляли проекти-пам'ятки для батьків з теми: «Дитина – дзеркало сім'ї»; макети сайт-сторінки, теки-пересувки (за вибором студента) з теми: «Шанобливі взаємини батьків і дітей»; проекти-консультації для вихователів дошкільних навчальних закладів і сім'ї (за матеріалами публікацій у сучасній педагогічній періодиці); розробляли моделі групової консультації щодо заохочення й покарання дітей у сім'ї. На засіданнях творчої лабораторії аналізували педагогічні ситуації (з наступним їх груповим обговоренням). Проводили вправи та ігрові завдання комунікативного характеру

(«Невербальний діалог», «Змінюємо рольову позицію у спілкуванні», «Обери адекватні способи поведінки», «Рольове програвання ситуації» та ін.). Орієнтованими на дослідницький пошук і творчу самореалізацію особистості майбутнього вихователя стали проекти, що було запропоновано розробити студентам: «Батько і дитина», «Роль батька у вихованні хлопчика», «Роль батька у вихованні дівчинки», «Я і мій батько», «Батько і ДНЗ», «Робота з батьками з виховання шанобливості в дітей». Педагогічна практика майбутніх вихователів передбачала творчу реалізацію науково-теоретичних знань і практичних навичок у педагогічній діяльності.

Метою третього – *оцінно-результативного* етапу – було формування в майбутніх вихователів умінь контролювати й адекватно оцінювати свою діяльність, а також діяльність однокурсників із виховання шанобливого ставлення до батька. Педагогічною умовою, що реалізувалася на цьому етапі, виступила активна практико-орієнтована діяльність майбутніх вихователів із батьками дітей. Формами і методами реалізації мети оцінно-результативного етапу були: підсумкова студентська конференція (після педагогічної практики); наукові студентські конференції «Наука. Студентство. Сучасність»; колоквиуми; науково-дослідна робота студентів. Студенти презентували дошкільний заклад, у якому вони проходили практику, знайомили слухачів з його історією, звичаями і традиціями, демонстрували здобуті за період практики навички та вміння співпрацювати з батьками з виховання в дітей шанобливості, конспекти занять із формування шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку, пам'ятки для батьків, творчі ігри. Майбутні вихователі готували матеріали у вигляді тез, наукових статей із формування шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку з використанням результатів спостережень на практиці. Однією із форм аудиторної роботи був науковий гурток.

Метою прикінцевого зрізу було виявити ефективність розробленої експериментальної методики підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку. Підсумкову діагностику було проведено з використанням завдань, аналогічних тим, що застосовувалися на констатувальному етапі. Це дало змогу порівняти результати до і після формувального етапу експерименту та дійти відповідних висновків щодо якісних змін рівнів підготовленості майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку.

Узагальнені дані щодо рівнів підготовленості майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку до і після формувального етапу експерименту подано в таблиці.

Динаміка рівнів підготовленості майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку за результатами констатувального та формувального етапів експерименту

Групи	Рівні, %							
	Високий		Достатній		Задовільний		Низький	
	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ	КЕ	ПЕ
ЕГ	1,4	9,8	5,8	31,3	52,4	46	40,4	12,9
КГ	1,6	4,6	6,7	17,1	52,8	54,9	38,9	23,4

Примітка: КЕ – констатувальний етап; ПЕ – прикінцевий етап.

Таблиця засвідчує значні зміни в рівнях підготовленості майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку. Так, в експериментальній групі на прикінцевому етапі експерименту високий рівень підготовленості майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення в дітей до батька виявлено у 9,8% студентів (було 1,4%); достатнього рівня досягли 31,3% студентів (було 5,8%). На задовільному рівні перебувало 46% студентів (було 52,4%). На низькому рівні підготовленості залишилося 12,9% осіб (було 40,4%).

У контрольній групі на прикінцевому етапі також відбулися незначні зміни. Так, високого рівня підготовленості майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку досягло 4,6% (було 1,6%); на достатньому рівні стало 17,1% (до навчання – 6,7%). Задовільний рівень був у 54,9% майбутніх вихователів (до навчання – 52,8%). На низькому рівні підготовленості майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку виявлено 23,4% (до навчання – 38,9%) студентів.

Як бачимо, за всіма показниками у майбутніх вихователів експериментальної групи відбулися відчутні позитивні зміни.

З метою перевірки ефективності експериментальної методики було проведено статистичний аналіз отриманих даних за критерієм Пірсона. Результати обчислення статистично підтвердили значущість змін, що відбулися в ЕГ (m-критерій різниці між ЕГ і КГ після проведення формувального етапу експерименту збільшився і складав для високого рівня – 0,08, для достатнього – 0,11, для задовільного – 0,02 і для низького – 0,17), що свідчить про доцільність і ефективність запропонованої методики підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку.

Таким чином, реалізація експериментальної методики і окреслених вище педагогічних умов сприяла значному підвищенню ефективності рівня підготовленості майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку. Результати проведеного дослідження свідчать, що визначені завдання розв'язано, мету досягнуто, гіпотезу підтверджено.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження здійснено теоретичне узагальнення і нове вирішення актуальної проблеми підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку. Результати дослідження підтвердили висунуту гіпотезу і згідно з поставленими завданнями дали можливість дійти таких висновків:

1. На основі аналізу психолого-педагогічних джерел було визначено сутність поняття «шанобливе ставлення до батька», під яким розуміємо моральну якість, в основі якої лежить позитивне ставлення, певні моральні знання та гуманні вчинки дітей стосовно батька; цілеспрямовану взаємодію дорослого і дитини з метою формування в дітей потреби шанобливого ставлення до батька як важливу властивість гуманної особистості, яка проявляється у ставленні до батька як до цінності та означає прагнення його зрозуміти, співпереживати, проявляти посильну турботу про нього. У дослідженні визначено сутність і структуру феномена «підготовленість майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька», уточнено поняття «повага до батька», «шанобливе ставлення дітей до батька», «ставлення». Дослідження дало змогу визначити професійну підготовленість майбутніх вихователів до виховання в дітей шанобливого ставлення до батька як інтегральну якість, у якій поєднуються мотиваційний, теоретичний і практичний компоненти; вона ґрунтується передусім на усвідомленні майбутніми вихователями значущості виховання в дітей шанобливого ставлення до батька, системі знань, сутності виховання шанобливості і методики здійснення означеного виду діяльності, практичних умінь та навичок, які забезпечують високі результати в розв'язанні професійних завдань з виховання в дітей шанобливого ставлення до батька.

Виховання шанобливого ставлення до батька визначаємо як цілеспрямовану взаємодію дорослого і дитини з метою формування в дітей потреби у вихованні шанобливого ставлення; включення їх в активну пізнавальну діяльність з оволодіння знаннями щодо сутності шанобливого ставлення до батька, способів його прояву і виховання відповідних почуттів, поглядів і переконань; практичного формування вмінь, навичок і звичок поведінки, пов'язаних з виховуваною якістю; розвитку здатності до прояву вольових зусиль, що дозволяють долати труднощі і перешкоди, пов'язані з дотриманням тих чи тих норм поведінки.

2. Розроблено критерії підготовленості вихователів до виховання у дітей старшого дошкільного віку шанобливого ставлення до батька: професійно-мотиваційний, когнітивний, креативно-діяльнісний, оцінно-рефлексивний з відповідними показниками: усвідомлення майбутніми вихователями необхідності виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку; наявність позитивної мотивації у вихованні шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку; обізнаність майбутніх вихователів з формами і методами роботи з батьками в дошкільному

навчальному закладі; обізнаність з державними нормативними документами щодо сімейного виховання дітей; обізнаність з народними українськими традиціями у ставленні до батька; вміння залучати батьків до виховної роботи з дітьми в дошкільному закладі; вміння розробляти виховні заходи в дошкільному навчальному закладі із залученням батьків до спільної роботи; наявність адекватної оцінки своєї підготовленості до роботи з батьками дітей (самооцінка); наявність адекватної взаємооцінки підготовленості майбутніх вихователів до роботи з батьками (взаємооцінка). Відповідно до критеріїв та показників було схарактеризовано рівні підготовленості майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку вихователів: високий, достатній, задовільний, низький. Виявлено, що більшість студентів перебували на задовільному та низькому рівнях підготовленості.

3. Педагогічними умовами підготовки майбутніх вихователів до ефективного виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку визначено такі: інтеграція змісту фахових дисциплін у площині підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками; залучення студентів до науково-дослідницької діяльності з проблеми сімейного виховання дітей; активна практико-орієнтована діяльність майбутніх вихователів із батьками дітей.

4. У ході дослідження розроблено та апробовано модель підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку, яка охоплювала такі етапи: когнітивний, діяльнісно-творчий, оцінно-результативний.

Для реалізації мети першого – когнітивного етапу – було використано лекції з інтерактивними прийомами навчання; практичні заняття з використанням інтерактивних прийомів навчання; індивідуальна робота зі студентами; самостійна робота студентів; кейс-стаді «Сімейне виховання»; індивідуальні творчі завдання. Студенти готували мультимедійні презентації, анотації статей; складали каталог наукової літератури з проблеми виховання дітей у сім'ї; розробляли рекомендації для матері, яка одна виховує дитину; складали педагогічні задачі про роботу працівників дошкільних навчальних закладів із родинami.

На другому – діяльнісно-творчому етапі – було використано практичні заняття; індивідуальну роботу зі студентами; самостійну роботу студентів; педагогічну практику; студентські наукові конференції. Було розроблено експериментальний спеціалізований навчальний курс «Методика виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку». Студенти виконували завдання пошукового, реконструктивного, творчого характеру, готували повідомлення, реферати, розробляли конспекти інтегрованих занять для дітей старшого дошкільного віку з морального виховання, дидактичні й рольові ігри. Проводились евристичні бесіди, навчальні діалоги, круглі столи, ділові ігри, навчальні дискусії; вправи та ігрові завдання комунікативного характеру. На засіданнях творчої лабораторії

аналізували педагогічні ситуації (з наступним їх груповим обговоренням). Педагогічна практика майбутніх вихователів передбачала творчу реалізацію науково-теоретичних знань і практичних навичок у педагогічній діяльності.

Для реалізації мети третього – оцінно-результативного етапу – було проведено підсумкову студентську конференцію (з педагогічної практики); наукові студентські конференції «Наука. Студентство. Сучасність»; колоквиуми; науково дослідну роботу студентів.

5. Експериментально доведено, що впровадження запропонованої моделі та експериментальної методики підготовки студентів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку позитивно вплинуло на ефективність цього процесу. Кількісні показники студентів в експериментальних групах засвідчили позитивну динаміку рівнів сформованості їхньої підготовленості до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку. Відмінність одержаних результатів у контрольних та експериментальних групах істотна, що є наслідком запровадження в навчально-виховний процес вишів експериментальної методики та реалізації педагогічних умов підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку, а не впливом випадкових чинників.

Проведене дослідження не вичерпує усіх аспектів проблеми підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку. Перспективи подальших наукових розробок полягають у дослідженні наступності дошкільного навчального закладу зі школою з виховання в дітей початкових класів шанобливого ставлення до батька.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Курчатова А. В. Формування шанобливого ставлення до батька у старших дошкільників як одна з ціннісних орієнтацій майбутнього вихователя / А. В. Курчатова // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського: збірник наукових праць. – Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2012. – С. 146–149.

2. Курчатова А. В. Проблема шанобливого ставлення до батька в системі підготовки майбутніх вихователів ДНЗ / А. В. Курчатова // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського: збірник наукових праць. – Випуск 1.37 – Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2012. – С. 233–236.

3. Курчатова А. В. Виховання шанобливого ставлення до батька як одна з ціннісних орієнтацій сім'ї у формуванні її моральності / А. В. Курчатова // Науковий вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського : збірник наукових праць. – Випуск 1.42(95). – Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2013. – С. 130–133.

4. Курчатова А. В. Шанобливе ставлення до батька як аспект морального виховання дітей старшого дошкільного віку / А. В. Курчатова // Науковий

вісник Миколаївського державного університету ім. В. О. Сухомлинського : збірник наукових праць. – Випуск 1.41 (93). – Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2013. – С. 105–108.

5. Курчатова А. В. Професійна компетентність майбутнього вихователя ДНЗ як проблема сьогодення / А. В. Курчатова // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Сер. : Педагогіка і психологія. – Зб. статей : – Ялта: РВВ КГУ, 2014. – Вип. 45. – С. 153–158.

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав з напрямку, за яким підготовлено дисертацію

6. Курчатова А. В. Педагогическое взаимодействие преподавателей и студентов в процессе преподавания спецкурса «Методика воспитания уважительного отношения к отцу» / А. В. Курчатова // European Applied Sciences, November-December. – 2014. – № 11. – С. 45–47.

7. Курчатова А. В. Формирование уважительного отношения к отцу у детей старшего дошкольного возраста в работе современного ДОУ / А. В. Курчатова // Дошкольное образование : опыт, проблемы, перспективы : Материалы IV Международного научно-практического семинара, 18 апреля 2013 года, Барановичи, Республика Беларусь / Редкол. : А. В. Никишова (гл. ред.), Н. Г. Дубешко (отв. ред.) [и др.]. – Барановичи : РИО БарГУ, 2013. – С. 44–46.

Опубліковані праці апробаційного характеру

8. Курчатова А. В. Підготовка майбутніх вихователів ДНЗ як гуманістична спрямованість особистості до педагогічної діяльності [Електронний ресурс] / А. В. Курчатова // Матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної заочної конференції [«Молода наука України. Перспективи та пріоритети розвитку»], (Запоріжжя, 25–26 липня 2014 р.). / Партнерство «Нова освіта» – Запоріжжя : 2014. – С. 94–97. – Режим доступу : <http://www.novaosvita.com.ua>. – Назва з екрану.

9. Курчатова А. В. Шанобливе ставлення до батьків у дітей дошкільного віку / А. В. Курчатова // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції [«Гендерна проблематика та антропологічні горизонти»], (Острого, 16-17 березня 2012 р.). – Острого : Видавництво національного університету «Острозька академія», 2012. – С. 67–71.

10. Курчатова А. В. Формування шанобливого ставлення до батька засобами української казки / А. В. Курчатова // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції [«Проектування і розвиток професійно успішної особистості в освітньо-виховному середовищі університету»], (Миколаїв, 4–5 жовтня 2013 р.). – Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2013. – С. 141–143.

АНОТАЦІЯ

Курчатова А. В. Підготовка майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.08 – дошкільна педагогіка. – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», МОН України. – Одеса, 2015.

Дисертаційне дослідження присвячено проблемі підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку. Науково обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку (інтеграція змісту фахових дисциплін у площині підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками; залучення студентів до науково-дослідницької діяльності з проблеми сімейного виховання дітей; активна практико-орієнтована діяльність майбутніх вихователів з батьками дітей); визначено сутність і структуру феномена «підготовленість майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька», уточнено поняття «повага до батька», «шанобливе ставлення дітей до батька», «ставлення». Визначено критерії (професійно-мотиваційний, когнітивний, креативно-діяльнісний, оцінно-рефлексивний), показники та схарактеризовано рівні (високий, середній, задовільний, низький) підготовленості майбутніх вихователів до виховання в дітей старшого дошкільного віку шанобливого ставлення до батька. Розроблено й експериментально апробовано модель підготовки майбутніх вихователів до виховання шанобливого ставлення до батька в дітей старшого дошкільного віку, яка охоплює когнітивний, діяльнісно-творчий, оцінно-результативний етапи.

Ключові слова: ставлення, шанобливе ставлення до батька, діти старшого дошкільного віку, професійно-педагогічна діяльність майбутніх вихователів, підготовка, готовність, підготовленість майбутнього вихователя.

АННОТАЦИЯ

Курчатова А. В. Подготовка будущих воспитателей к воспитанию уважительного отношения к отцу у детей старшего дошкольного возраста. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.08 – дошкольная педагогика. – Государственное учреждение «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского», МОН Украины. – Одесса, 2015.

В ходе исследования осуществлено теоретическое обоснование и предложено новое решение актуальной задачи, заключающейся в теоретическом обосновании и апробации экспериментальной модели подготовки будущих воспитателей к воспитанию уважительного отношения к отцу у детей старшего дошкольного возраста в рамках экспериментальной модели этого процесса.

Определены и экспериментально проверены педагогические условия профессиональной подготовки будущих воспитателей к воспитанию

уважительного отношения к отцу у детей старшего дошкольного возраста: интеграция содержания профессиональных дисциплин в плоскости подготовки будущих воспитателей к работе с родителями; привлечение студентов к научно-исследовательской деятельности по проблеме семейного воспитания детей; активная практико-ориентированная деятельность будущих воспитателей с родителями детей.

Разработана и апробирована экспериментальная модель подготовки будущих воспитателей к воспитанию уважительного отношения к отцу у детей старшего дошкольного возраста, которая охватывает: этапы (когнитивный, деятельностно-творческий, оценочно-результативный), содержание, формы и методы; определены критерии (профессионально-мотивационный, когнитивный, креативно-деятельностный, оценочно-рефлексивный), показатели (осознание будущими воспитателями необходимости воспитания уважительного отношения к отцу у детей старшего дошкольного возраста, наличие положительной мотивации в воспитании уважительного отношения к отцу у детей старшего дошкольного возраста; осведомленность будущих воспитателей о формах и методах работы с родителями в дошкольном образовательном учреждении; знакомство с государственными нормативными документами по семейному воспитанию детей; знакомство с народными украинскими традициями в отношении отца, умение привлекать родителей к воспитательной работе с детьми в дошкольном образовательном учреждении, умение разрабатывать воспитательные мероприятия в дошкольном образовательном учреждении с привлечением родителей к совместной работе, наличие адекватной оценки своей подготовленности к работе с родителями детей (самооценка), наличие адекватной самооценки подготовленности будущих воспитателей к работе с родителями (взаимооценка), и охарактеризованы уровни (высокий, достаточный, базовый, низкий) подготовленности будущих воспитателей к воспитанию у детей старшего дошкольного возраста уважительного отношения к отцу. Для реализации цели первого – когнитивного этапа – осознание мотивов и потребностей в приобретении в профессиональной деятельности знаний по формированию уважительного отношения к отцу у детей старшего дошкольного возраста основным считали лекции с интерактивными приемами обучения; практические занятия; индивидуальную работу со студентами; самостоятельную работу студентов; кейс-стади.

Для реализации цели второго – деятельностно-творческого этапа – формирование профессионального мастерства основным считали практические занятия; индивидуальную работу со студентами; самостоятельную работу студентов; педагогическую практику; студенческие научные конференции.

Для реализации цели третьего – оценочно-результативного этапа – формирование у будущих воспитателей умений контролировать и адекватно оценивать свою самостоятельную деятельность по воспитанию уважительного отношения к отцу основным считали итоговую студенческую конференцию

(после педпрактики); научные студенческие конференции; коллоквиум; научно-исследовательская работа студентов.

В работе определены сущность и структура феномена «подготовленность будущих воспитателей к воспитанию уважительного отношения к отцу», уточнено понятие «уважение к отцу», «уважительное отношение детей к отцу», «отношение».

Ключевые слова: отношение, уважительное отношение к отцу, дети старшего дошкольного возраста, профессионально-педагогическая деятельность будущих воспитателей, подготовка, готовность, подготовленность будущих воспитателей.

RESUME

Kurchatova A. V. Future Educators' training to bringing up senior respectful attitude to father pre-school-age children's. – As a manuscript.

Thesis for a Candidate Degree (PhD) in Pedagogical Studies. Speciality 13.00.08 – Preschool Education. - State Institution «South-Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinskiy», Ministry of Education and Science of Ukraine. - Odessa, 2015.

The thesis deals with the issue of future educators' training to bringing up senior pre-school-age children's respectful attitude to father. The pedagogical factors of future educators' training to bringing up senior pre-school-age children's respectful attitude to father (professional subjects content integration in the aspect of future educators' training to work with parents; students' involvement into research activity on the problem of family upbringing; active practice-oriented activity of future educators aimed at the work with parents) have been theoretically substantiated and practically tested. The essence and the structure of the phenomenon «preparedness of future educators to bringing up the respectful attitude to father» have been defined. The notions «respect to father», «children's respectful attitude to father», «attitude» have been specified. The criteria (professional and motivating, cognitive, creative and operating, evaluative and reflexive), evaluate vein dicators and levels (high, average, satisfactory, low) of preparedness of future educators to bringing up the respectful attitude to father have been determined. The model of future educators' training to bringing up senior pre-school-age children's respectful attitude to father which embraces 3 stages (cognitive, operating and creative, evaluative and effective) has been elaborated and confirmed in the course of experimental teaching.

Key words: attitude, respectful attitude to father, senior pre-school-age children, professional-pedagogical activity of future educators, training, readiness, preparedness of future educators.

Підп. до друку 12.03.2015. Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Гарн. «Times» Друк цифровий. Ум. друк. арк. 0,9.
Наклад 100 пр.
Видавець Букаєв Вадим Вікторович
вул. Пантелеймонівська 34, м. Одеса, 65012.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02.03.2007 р.
Тел. 0949464393, 0487431393 email - 7431393@gmail.com